

**WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
Z WYKORZYSTANIEM PORĘCZEŃ I GWARANCJI
BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO**

1. WSTĘP

Przygotowany program jest konsekwencją realizacji Rządowego Planu Stabilności i Rozwoju oraz wynikającej z realizacji tego Planu ustawy *o zmianie ustawy o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawy o Banku Gospodarstwa Krajowego oraz niektórych innych ustaw*, przyjętej przez Sejm w dniu 2 kwietnia 2009 r.

W/w nowelizacja przewiduje m.in. likwidację dwóch funduszy poręczeniowych działających w Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) tj. Funduszu Poręczeń Unijnych oraz Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych i zastąpienie poręczeń/gwarancji udzielanych przez BGK ze środków KFPK oraz FPU poręczeniami/gwarancjami udzielanymi przez BGK we własnym imieniu i na własny rachunek w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:

- realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z Unii Europejskiej,
  - infrastrukturalne,
  - związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

Aktywa netto zlikwidowanych Funduszy, których wartość zostanie ustalona na podstawie bilansu sporządzonego na dzień likwidacji, zwiększą fundusz statutowy Banku Gospodarstwa Krajowego.

Wdrożenie w/w zmiany ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne* pozwoli na wykorzystanie efektu synergii wynikającego z operacyjnego połączenia kapitałów w/w funduszy, co ma na celu zdynamizowanie działalności BGK w tym zakresie.

Ponadto, zastępując poręczenia i gwarancje udzielane ze środków zlikwidowanego KFPK i FPU poręczeniami i gwarancjami udzielanymi przez BGK w ramach programów rządowych, rozszerzone zostały jednocześnie kategorie zobowiązań, które takimi poręczeniami lub gwarancjami mogą zostać objęte, poza dotychczasową spłatę kredytów i pożyczek oraz wykonanie zobowiązań z tytułu obligacji, również o inne zobowiązania, w szczególności należyte wykonanie umowy oraz wniesienia wadium.

2. CELE PROGRAMU

Podstawowym celem programu jest jak najszersza możliwość wykorzystywania poręczeń i gwarancji, w tym głównie portfeli kredytów udzielanych przez banki - tzw. „poręczeń portfelowych”, jako instrumentów preferowanych przez banki oraz inne instytucje dla zabezpieczania ryzyka finansowania i realizacji projektów służących w szczególności rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw, realizacji projektów infrastrukturalnych i/lub ułatwiających wykorzystywanie środków pomocy unijnej.

Efektom realizacji programu ma być rozwój bezpiecznej akcji kredytowej, do poziomu 20 mld zł.

Z uwagi na cele i wielkość programu za priorytetowe produkty, które zostaną udostępnione w pierwszej kolejności w jego ramach uznaje się portfelowe linie poręczeniowe, indywidualne poręczenia/gwarancje spłaty kredytów i reporeczenia.

Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, a także zmieniające się oczekiwania, szczególnie mikro, małych i średnich przedsiębiorców, wymagają systemowego dostosowania funkcjonowania instytucji finansowych w zakresie udzielanych poręczeń i gwarancji.

W obecnej perspektywie finansowej kształtowanie otoczenia instytucjonalnego, decydującego o warunkach funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw i innych podmiotów realizujących projekty infrastrukturalne lub inne projekty współfinansowane przez Unię Europejską, będzie prowadzone przede wszystkim na poziomie regionalnym. Interwencje krajowe w tej sferze będą komplementarne wobec inicjatyw podejmowanych na szczeblu lokalnym, czy wojewódzkim.

Celem programu i podejmowanych w jego ramach działań jest dalsza poprawa dostępu, zwłaszcza mikro i małych przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania za pośrednictwem rozpoznawalnego systemu poręczeń i gwarancji, działającego zgodnie z obowiązującymi standardami.

Dla realizacji tego celu podjęte zostaną działania organizacyjne i ekonomiczne służące rozwojowi poręczeń i gwarancji tj. opracowanie i wdrożenie wysokich standardów usług świadczonych niezależnie od miejsca lokalizacji i obszaru działania w/w podmiotów korzystających z tych zabezpieczeń.

Poręczenia i gwarancje udzielane przez BGK na podstawie niniejszego programu powinny spełniać warunki Obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (2008/C 155/02) tak, aby nie stanowiły one pomocy publicznej.

3. ROLA PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM

Bank Gospodarstwa Krajowego oraz lokalne i regionalne fundusze poręczeniowe

Zgodnie z art. 34a ust. 1 znowelizowanej ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*, powstała możliwość udzielania przez BGK poręczeń i gwarancji w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Szczegółowe warunki i tryb udzielania takich poręczeń lub gwarancji oraz warunki i tryb pobierania opłat prowizyjnych z tytułu ich udzielania będzie określała umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a BGK. Ponadto BGK w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych opracuje plan rzeczowo-finansowy związany z realizacją programów rządowych obejmujący m.in. łączną kwotę, do wysokości której BGK może udzielać poręczeń i gwarancji w ramach programów rządowych i przewidywane wydatki oraz wypłaty wynikające z udzielanych poręczeń i gwarancji. W celu realizacji programu minister właściwy do spraw finansów publicznych będzie mógł przekazywać środki na zwiększenie funduszu statutowego BGK. Ponadto, w celu finansowego wsparcia BGK, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może, w drodze rozporządzenia, przekazać nieodpłatnie BGK akcje lub udziały stanowiące własność Skarbu Państwa.

BGK będzie aktywnie uczestniczył w obejmowaniu lub nabywaniu akcji (udziałów) podmiotów udzielających poręczeń lub gwarancji za zobowiązania mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także organizacji pożytku publicznego oraz obejmował akcje (udziały) we współtworzonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego podmiotach mających udzielać poręczeń lub gwarancji za zobowiązania mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także organizacji pożytku publicznego. Bank udzielał będzie także reporeczeń funduszom działającym zgodnie ze standardami obowiązującymi w ramach

programu. BGK zapewni również dostęp do instrumentów zabezpieczeń na warunkach programu w tych województwach, gdzie dotychczas nie funkcjonują instytucje poręczeniowe działające zgodnie ze standardami BGK. Ponadto stosowany będzie instrument współporęczenia przez Bank części kredytu. Rozwiązanie to zwiększy wiarygodność funduszy w relacjach z bankami. W przypadku oferty funduszy działających w programie, poza nowymi produktami (np.: wadia, gwarancje należytego wykonania umowy) zostanie wdrożony model umów portfelowych.

W celu maksymalizacji efektów programu docelowo powinna nastąpić segmentacja rynku poręczeniowego w zależności od jednostkowej wartości poręczenia/gwarancji, przy założeniu, że poręczenia jednostkowe o niższej wartości, do 400.000 PLN będą domeną funduszy regionalnych i lokalnych (dolny próg poręczeń/gwarancji, które mogą być udzielane przez BGK stanowi kwota 100.000 PLN, stosowany zasadniczo w rejonach, gdzie nie działają w/w fundusze). BGK będzie koncentrował się na udzielaniu poręczeń/gwarancji w przedziale powyżej 400.000 PLN do 10.000.000 EUR.

4. BENEFICJENCI PROGRAMU

Program skierowany jest w szczególności do podmiotów realizujących projekty z wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej, projekty infrastrukturalne, a także związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Ponadto, beneficjentem programu będą również lokalne i regionalne fundusze poręczeniowe poprzez udzielanie przez BGK reporeczeń i współporęczenia przez Bank części kredytów oraz poprzez to, iż będą mogły uzyskać wsparcie kapitałowe BGK.

Uczestnikami programu i jego beneficjentami będą także banki i instytucje finansowe oraz instytucje wdrażające Programy Operacyjne i Regionalne Programy Operacyjne, które zabezpieczają swoje ryzyko transakcyjne.

5. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

Podstawową przesłanką określania przez Bank warunków działania i parametrów poszczególnych instrumentów programu jest ułatwienie beneficjentom dostępu do oferowanych w jego ramach produktów, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa BGK. W tym celu w Banku zostaną przyjęte szczególne zasady prowadzenia działalności poręczeniowej i gwarancyjnej objętej programem oraz oceny i monitorowania ryzyka, uwzględniające specyfikę tego rynku.

Jako aktywny uczestnik programu Bank Gospodarstwa Krajowego będzie udzielał poręczeń i gwarancji od kwoty 100.000 PLN. Na obszarach gdzie nie ma funduszy działających w ramach programu, zapewniony zostanie dostęp do instrumentów zabezpieczeniowych na warunkach oferowanych w programie. Ponadto Bank będzie oferował specjalne linie poręczeniowe do zabezpieczania ryzyka komercyjnego finansowania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz poprawy adekwatności kapitałowej banków.

Cele programu będą realizowane w szczególności poprzez następujące instrumenty:

- **portfelowa linia poręczeniowa I (PLP I)**, polegająca na udzielaniu bankom poręczeń portfela kredytowego obejmującego nowe kredyty obrotowe i inwestycyjne mikro, małych i średnich przedsiębiorców, z wyłączeniem kredytów na inwestycje kapitałowe,
- **portfelowa linia poręczeniowa II (PLP II)**, polegająca na udzielaniu bankom poręczeń obejmujących ekspozycje istniejących w bankach portfeli kredytów udzielonych w poprzednich latach, co ma spowodować poprawę adekwatności kapitałowej banków oraz obniżenie poziomu ryzyka kredytowego i umożliwić bankom udzielanie nowych kredytów dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Instrumentem motywującym banki do udzielania nowych kredytów będzie system naliczania opłaty prowizyjnej, która pobierana będzie corocznie przez BGK, a jej wysokość uzależniona będzie od wielkości

wygenerowanej nowej akcji kredytowej. Banki, które odnotują przyrost udzielonych kredytów w stosunku do kredytów objętych PLP II, będą ponosić niższe koszty z tytułu prowizji, niż banki, które takiego przyrostu nie osiągną. Szczegółowe zasady naliczania opłaty prowizyjnej zostaną określone w umowie zawartej między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Powyższe portfelowe linie poręczeniowe są głównymi instrumentem realizacji programu. Warunkiem niezbędnym do wdrożenia przez BGK portfelowych linii poręczeniowych jest uzyskanie zgody Komisji Nadzoru Finansowego w oparciu o zapisy znowelizowanego art. 128b Prawa bankowego (zmienionego w/w ustawą z dnia 2 kwietnia 2009 r.).

- **indywidualne poręczenia/gwarancje Banku Gospodarstwa Krajowego**, polegające na udzielaniu poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych, zobowiązań z tytułu emisji obligacji, jak też ryzyka inwestycji kapitałowych, gwarancje należytego wykonania umowy, gwarancje wadialne, gwarancje obejmujące zaliczki, o których mowa w art. 78 ust. 2 rozporządzenia Rady WE nr 1083/2006,
- **poręczenia dla firm faktoringowych**, polegające na udzielaniu poręczeń za zobowiązania z tytułu faktoringu. Faktorem będzie mogło być wyłącznie małe i średnie przedsiębiorstwo,
- **linia poręczeniowa dla firm leasingowych**, polegająca na udzielaniu poręczeń zabezpieczających ryzyko wynikające z finansowania nabycia przez MSP środków trwałych przeznaczonych na rozwój produkcji i/lub usług. Zabezpieczenie BGK będzie wypłacane po rozliczeniu windykacji przeprowadzonej z przedmiotem leasingu,
- **reporeczenia**, polegające na udzielaniu poręczeń przez BGK na rzecz funduszy poręczeniowych w celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań wynikających z poręczeń za zobowiązania mikro, małych i średnich przedsiębiorców,
- **inwestycje kapitałowe w fundusze poręczeniowe**, polegające na obejmowaniu lub nabywaniu przez BGK akcji/udziałów regionalnych i lokalnych funduszy oraz uczestniczeniu w ich współtworzeniu w celu zapewnienia rozwoju systemu poręczeniowego, wzmocnienia jego bazy kapitałowej oraz stworzenia dogodnych warunków dostępu do jego instrumentów, a także wdrożenia jednolitych standardów działalności funduszy poręczeniowych,
- **poręczenia kredytów studenckich**, polegające na udzielaniu przez BGK poręczeń w ramach funkcjonującej linii poręczeniowej dotyczącej zabezpieczenia kredytów studenckich udzielanych w rozumieniu ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. *o pożyczkach i kredytach studenckich* (Dz. U. z 1998 r. Nr 108 poz. 685 z późn. zm.).

6. ZASADY OCENY RYZYKA I MONITORINGU DZIAŁALNOŚCI PORĘCZENIOWO-GWARANCYJNEJ

Zasady oceny ryzyka i monitoringu działalności poręczeniowo-gwarancyjnej zapewnić muszą sprawną realizację programu i osiągnięcie planowanych efektów w zakresie pobudzania akcji kredytowej systemu bankowego, przy uwzględnieniu przewidywanej wyższej szkodowości.

W tym celu metodyka oceny ryzyka zostanie dostosowana do poszczególnych instrumentów oraz beneficjentów programu. Ograniczenie ryzyka programu w ramach poszczególnych produktów zostanie osiągnięte poprzez wprowadzenie zasady dywersyfikacji klientów, a także dokonywanie stosownych zmian warunków współpracy z bankami i pozostałymi instytucjami korzystającymi z zabezpieczeń, w przypadku odchylenia realizacji programu od założonych celów.

Zorganizowany zostanie także monitoring funduszy poręczeniowych uczestniczących w programie (w oparciu o dedykowany system informatyczny) oraz wdrożona zostanie jednolita metodologia oceny ich ryzyka z tytułu wypłaty poręczenia i standardowe procedury

związane z udzielaniem poręczeń. Prowadzona będzie także działalność wspierająca dla konsolidacji funduszy funkcjonujących w ramach regionów i/lub działających poza programem.

Monitoring działalności poręczeniowo-gwarancyjnej zostanie osiągnięty dzięki obowiązkowemu sporządzaniu dla administracji rządowej i samorządowej rocznego raportu z działalności programu. Ponadto, zapewnione zostanie przygotowanie i publikacja stosownych materiałów marketingowych promujących program.

Jednocześnie, w celu zapewnienia stabilnych warunków realizacji programu, w szczególności utrzymania płynności BGK, fundusze statutowe BGK będą odpowiednio zwiększane o środki przekazane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych i/lub o nieodpłatnie przekazane przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa akcje lub udziały stanowiące własność Skarbu Państwa.

7. PODMIOT NADZORUJĄCY

Podmiotem nadzorującym realizację programu będzie minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Mechanizmy nadzoru funkcjonowania tego systemu:

- 1) szczegółowe warunki i tryb udzielania poręczeń lub gwarancji, oraz warunki i tryb pobierania opłat prowizyjnych z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji określi umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a Bankiem Gospodarstwa Krajowego (art. 34b ust. 2 ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*).
- 2) BGK, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, będzie zobowiązany do opracowania planu rzeczowo-finansowego związanego z realizacją programów rządowych (art. 34c ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*). Plan ten będzie obejmował:
  - łączną kwotę, do wysokości której BGK będzie mógł udzielać poręczeń i gwarancji w ramach programów rządowych;
  - przewidywane wydatki wynikające z udzielanych poręczeń i gwarancji;
  - planowaną kwotę zaangażowania BGK w akcje (udziały) podmiotów udzielających poręczeń lub gwarancji za zobowiązania mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także organizacji pożytku publicznego;
  - przewidywaną kwotę wypłat z tytułu udzielanych poręczeń i gwarancji.
- 3) zgodnie z art. 34 ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*, BGK będzie zobowiązany do przekazywania półrocznych sprawozdań dotyczących:
  - liczby i wartości udzielonych poręczeń i gwarancji;
  - aktualnego stanu należności i zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji;
  - podmiotów, na rzecz których oraz za zobowiązania których poręczenia lub gwarancje zostały udzielone, oraz przeznaczenia kwot objętych poręczeniem lub gwarancją;
  - przebiegu dochodzenia wierzytelności powstałych w związku z wykonaniem udzielonych poręczeń i gwarancji.

8. KOMITET STERUJĄCY

W celu sprawnej realizacji działań opisanych w dokumencie, minister właściwy do spraw finansów publicznych na podstawie art. 7 ust. 4 pkt 5 *ustawy o Radzie Ministrów z dnia 8 sierpnia 1996 r.* (Dz. U. z 2003 r. Nr 24 poz.199 z późn. zm.) powoła Komitet Sterujący.

Do zadań Komitetu Sterującego należeć będzie w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów planu rzeczowo-finansowego, o którym mowa w art. 34c ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*;
- 2) okresowe analizowanie wyników finansowych działalności poręczeniowo-gwarancyjnej BGK w zakresie realizacji programu rządowego;
- 3) opiniowanie projektów sprawozdań, o których mowa w art. 34 ust. 1 ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*;
- 4) opiniowanie projektów szczegółowych zasad udzielania gwarancji lub poręczeń przez BGK w ramach realizacji programu rządowego;
- 5) opiniowanie projektów zasad i form zabezpieczenia zwrotu środków należnych BGK z tytułu realizacji gwarancji lub poręczeń;
- 6) opiniowanie projektów regulaminów wydawanych przez BGK w związku z udzielaniem gwarancji lub poręczeń w ramach realizacji programu rządowego;
- 7) opiniowanie projektu umowy, o której mowa w art. 34b ust 2 ustawy *o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*;

Komitet będzie się składał się z 4 członków wskazanych, po jednym, przez:

- 1) ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
- 2) ministra właściwego do spraw gospodarki;
- 3) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego;
- 4) Związek Banków Polskich.

Przewodniczącym Komitetu jest przedstawiciel ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Komitet opracuje regulamin swojego działania.

Szczegółowe kwestie dotyczące funkcjonowania powyższego Komitetu określi umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw finansów publicznych a Bankiem Gospodarstwa Krajowego.